

Sadržaj

Uvod	2
1. EKONOMIKA PREDUZEĆA KAO ELEMENT TEORIJE MIKROEKONOMIJE	2
2. PREDMET IZUČAVANJA EKONOMIKE PREDUZEĆA	5
3. CILJ EKONOMIKE PREDUZEĆA	9
4. NAUČNE METODE EKONOMIKE PREDUZEĆA	11
5. EKONOMSKA STRUKTURA PREDUZEĆA	13
5.1. Radni kolektiv kao izvor radne snage	14
5.2. Uloga sredstava u poslovanju preduzeća	16
5.2.1. Naturalni oblici sredstava	20
5.2.2. Ekonomski oblici sredstava	21
6. ELEMENTI EKONOMIJE PREDUZEĆA	22
6.1. Ulaganje kapitala u reprodukciju	22
6.1.1. Angažovanje kapitala kao oblik ulaganja	23
6.1.2. Trošenje elemenata proizvodnje kao oblik ulaganja	24
6.2. Rezultati reprodukcije	26
6.3. Kvalitet ekonomije	28
6.3.1. Osnovni ekonomski princip reprodukcije	28
6.3.2. Parcijalni ekonomski principi reprodukcije	29
6.3.3. Izražavanje kvaliteta ekonomije	30
6.4. Faktori kvaliteta ekonomije preduzeća	31
7. OSTALA PODRUČJA TEORIJE MIKROEKONOMIJE	33

PRVI DEO

Glava I Trošenje elemenata proizvodnje kao oblik ulaganja 34

I. DEFINISANJE TROŠENJA	35
II. NATURALNO IZRAŽAVANJE TROŠENJA	38
1. UTROŠCI MATERIJALA	38
1.1. Utrošci osnovnog materijala	40
1.2. Utrošci pomoćnog materijala	43
1.3. Utrošci režijskog materijala	44
2. UTROŠCI SREDSTAVA ZA RAD	46
3. UTROŠCI RADNE SNAGE	49
4. USLOVLJENOST UTROŠAKA ELEMENATA PROIZVODNJE 54	

III. FINANSIJSKO IZRAŽAVANJE TROŠENJA	57
1. NOVČANI MULTIPLIKATORI UTROŠAKA.....	57
2. CENE SREDSTAVA ZA PROIZVODNJU	57
3. ZARADE ZA IZVRŠENI RAD	60
IV. KRITERIJUMI KLASIFIKOVANJA TROŠKOVA	62
1. PODELA TROŠKOVA PREMA ELEMENTIMA PROIZVODNJE	62
1.1. Specifičnosti troškova materijala	63
1.2. Specifičnosti troškova sredstava za rad	66
1.3. Specifičnosti troškova radne snage	68
2. PODELA TROŠKOVA PO MESTIMA NASTANKA	70
3. PODELA TROŠKOVA PREMA VEZANOSTI ZA NOSIOCE....	73
4. PODELA TROŠKOVA PREMA NAČINU OBRAČUNA PO NOSIOCIMA	75
5. PODELA TROŠKOVA PREMA USLOVLJENOSTI PROIZVODNOM I NJENOM PRIPREMOM	78
Glava II Troškovi u funkciji uspostavljanja i korišćenja kapaciteta	82
I. TROŠKOVI USLOVLJENI USPOSTAVLJANJEM PROIZVODNOG KAPACITETA	83
1. DEFINISANJE I KLASIFIKOVANJE PROIZVODNIH KAPACITETA.....	84
2. IZBOR VELIČINE KAPACITETA.....	92
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA KORIŠĆENJA KAPACITETA.....	94
4. FIKSNI TROŠKOVI	97
4.1. Pojam fiksnih troškova	97
4.2. Ponašanje fiksnih troškova	98
4.3. Razlaganje fiksnih troškova na objektivnu i subjektivnu komponentu	101
II. TROŠKOVI USLOVLJENI KORIŠĆENJEM KAPACITETA	103
1. PROPORCIONALNI TROŠKOVI	104
1.1. Ponašanje proporcionalnih troškova.....	104
1.2. Uslovljenost dinamike proporcionalnih troškova.....	106
2. RELATIVNO FIKSNI TROŠKOVI	108
2.1. Zakonitosti u ponašanju relativno fiksnih troškova	109
2.2. Objektivna i subjektivna komponenta relativno fiksnih troškova	116

Glava III Specifične pojave u ponašanju troškova.....	120
I. SPECIFIČNOST PONAŠANJA TROŠKOVA U FUNKCIJI NJIHOVE KVANTITATIVNE STRUKTURE.....	120
II. SPECIFIČNOSTI PONAŠANJA TROŠKOVA U DINAMICI OBIMA PROIZVODNJE	125
1. DEGRESIJA TROŠKOVA.....	126
2. PROGRESIJA TROŠKOVA.....	130
3. REMANENTNOST TROŠKOVA.....	133
III. RAZVOJNI TOK TROŠKOVA I ZONE KORIŠĆENJA KAPACITETA.....	135
1. ZONA DEGRESIJE.....	136
2. ZONA PROGRESIJE.....	139
3. ZONA OPTIMALNOSTI.....	141
IV. GRANIČNI TROŠKOVI.....	142
Glava IV Metodologija obračuna troškova.....	145
I. IZRAČUNAVANJE PRAGA EKONOMIČNOSTI.....	145
1. POJAM I ZNAČAJ PRAGA EKONOMIČNOSTI.....	145
2. UTVRĐIVANJE PRAGA EKONOMIČNOSTI.....	149
II. METODE IZRAČUNAVANJA CENE KOŠTANJA	154
1. METODOLOŠKI PROBLEM IZRAČUNAVANJA TROŠKOVA PO JEDINICI PROIZVODA.....	154
2. OSNOVNE KALKULATIVNE METODE	157
2.1. Diviziono kalkucija cene koštanja	158
2.2. Kalkucija cene koštanja pomoću ekvivalentnih brojeva.....	159
2.3. Kalkucija cene koštanja kuplovanih proizvoda	162
2.4. Dodatna kalkucija cene koštanja	164
2.5. Metoda direct costing.....	167
2.6. Kombinovanje kalkulativnih metoda	170
III. METODE UTVRĐIVANJA FIKSNE KOMPONENTE TROŠKOVA	171
1. METODE RAŠČLANJAVANJA UKUPNIH TROŠKOVA.....	172
2. METODE UTVRĐIVANJA FIKSNE KOMPONENTE U UKUPNIM TROŠKOVIMA	175

Glava V Upravljanje kruženjem kapitala u reprodukciji	181
I. POJAVNI OBLICI I PREOBRAŽAJI KAPITALA U PROCESU REPRODUKCIJE	182
1. NATURALNI OBLICI KAPITALA PREDUZEĆA.....	182
2. NOVČANI OBLIK VREDNOSTI.....	188
II. FAZE CIKLUSA REPRODUKCIJE	189
1. FAZE NATURALNIH OBLIKA VREDNOSTI	189
1.1. Specifičnosti pojedinih faza.....	189
1.2. Vreme angažovanja sredstava	192
2. UKUPNO VREME CIKLUSA REPRODUKCIJE.....	197
III. REPRODUKCIONI ASPEKT ANGAŽOVANJA KAPITALA ...	199
1. KAPITAL ANGAŽOVAN OBRTNIM SREDSTVIMA	199
2. KAPITAL ANGAŽOVAN U OSNOVNIM SREDSTVIMA.....	201
IV. KVANTITATIVNI ODNOS ANGAŽOVANJA KAPITALA I TROŠENJA ELEMENATA PROIZVODNJE.....	202
1. KOEFICIJENT ANGAŽOVANJA KAPITALA	202
2. KOEFICIJENT REPRODUKOVANJA	204
V. TROŠENJE I ANGAŽOVANJE KAO OBLICI ULAGANJA.....	205
VI. IZVORI KAPITALA U REPRODUKCIJI	207
1. IZVORI KAPITALA ZA PROSTU REPRODUKCIJU	207
2. IZVORI KAPITALA ZA PROŠIRENU REPRODUKCIJU	209
VII. KAMATA U FUNKCIJI UPRAVLJANJA CIRKULISANJEM KAPITALA U REPRODUKCIJI.....	210
1. KAMATA KAO CENA USLUGE KREDITIRANJA.....	210
2. NESKLAD IZMEĐU DRUŠTVENIH POTREBA I PROIZVODNIH MOGUĆNOSTI	211
3. CIRKULISANJE KAPITALA U OKVIRU PREDUZEĆA	213
4. KREDITNI ODNOSI KAO REGULATOR SRAZMERE U RASPODELI DRUŠTVENOG FONDA RADA.....	218

DRUGI DEO

Glava VI Efekti poslovanja u vidu rezultata reprodukcije.....	222
I. PROIZVOD KAO OBLIK REZULTATA POSLOVANJA	222
1. DEFINICIJA PROIZVODA I NJEGOVE KARAKTERISTIKE.	222

2. IZRAŽAVANJE PROIZVODA.....	225
2.1. Fizička jedinica mere kao izraz proizvoda.....	225
2.2. Tržišna cena kao izraz proizvoda.....	226
2.3. Cena koštanja kao izraz proizvoda.....	227
2.4. Proizvod izražen objektivno potrebnim radom.....	228
II. VELIČINA I STRUKTURA UKUPNOG PRIHODA.....	229
1. DEFINICIJA UKUPNOG PRIHODA.....	229
2. FAKTORI UKUPNOG PRIHODA.....	231
III. DOHODAK.....	237
IV. DOBITAK.....	242
V. GUBITAK.....	244
Glava VII Ekonomski principi reprodukcije i izrazi kvaliteta ekonomije.....	245
I. KONSTITUISANJE EKONOMSKIH PRINCIPA POSLOVANJA.....	245
1. OSNOVNI EKONOMSKI PRINCIP.....	245
II. DEFINISANJE PARCIJALNIH PRINCIPA REPRODUKCIJE.....	249
1. OSNOVNI EKONOMSKI PRINCIP REPRODUKCIJE.....	249
II. KOMPLEKS PRODUKTIVNOSTI.....	252
1. PRINCIP PRODUKTIVNOSTI.....	252
2. FAKTORI PRODUKTIVNOSTI.....	253
2.1. Objektivni faktori produktivnosti.....	254
2.2. Organizacioni faktori produktivnosti.....	259
3. IZRAŽAVANJE PRODUKTIVNOSTI.....	261
3.1. Proizvod u izrazu produktivnosti.....	261
3.2. Metode merenja ostvarene produktivnosti.....	263
4. SPROVOĐENJE PRINCIPA PRODUKTIVNOSTI.....	267
III. KOMPLEKS EKONOMIČNOSTI.....	272
1. PRINCIP EKONOMIČNOSTI.....	272
2. ELEMENTI EKONOMIČNOSTI.....	274
2.1. Proizvedena vrednost.....	274
2.2. Vrednosti utrošene u proizvodnji.....	277
3. IZRAŽAVANJE I MERENJE EKONOMIČNOSTI.....	281
3.1. Naturalno izražavanje trošenja u izrazu ekonomičnosti.....	281
3.2. Novčano izražavanje trošenja u izrazu ekonomičnosti.....	281

4. EKONOMIČNOST IZRAŽENA ODNOSOM CENE PROIZVODNJE I CENE KOŠTANJA.....	285
5. SADRŽAJ EKONOMIČNOSTI	288
6. SPROVOĐENJE PRINCIPA EKONOMIČNOSTI	289
6.1. Ekonomisanje trošenjem elemenata proizvodnje	289
6.2. Ekonomisanje rezultata proizvodnje	292
IV. KOMPLEKS RENTABILNOSTI.....	293
1. PRINCIP RENTABILNOSTI	293
2. RENTABILNOST IZRAŽENA ODNOSOM DOHOTKA I ANGAŽOVANOG KAPITALA.....	294
2.1. Vrednost proizvodnje u izrazu rentabilnosti.....	294
2.2. Troškovi sredstava za proizvodnju u izrazu rentabilnosti	295
2.3. Koeficijent angažovanja kapitala u izrazu rentabilnosti ...	296
3. RENTABILNOST IZRAŽENA PROFITNOM STOPOM.....	299
4. SPROVOĐENJE PRINCIPA RENTABILNOSTI.....	301
V. KONTROLA FUNKCIONISANJA POJEDINIh ELEMENATA EKONOMSKOG SISTEMA PREDUZEĆA	302
1. PODSISTEM PROIZVODNJE	303
2. PODSISTEM RAZMENE.....	303
3. PODSISTEM FINANSIRANJA.....	304
Glava VIII Ukupni poslovni uspeh	308
I. SVODNI IZRAZ KVALITETA EKONOMIJE	308
1. IZRAŽAVANJE KVALITETA EKONOMIJE	308
2. POSLOVNI USPJEH KAO KVANTITATIVNI IZRAZ KVALITETA EKONOMIJE	310
II. SVOĐENJE PROMENA ELEMENATA ULAZA I IZLAZA NA EKVIVALENTE.....	315
III. UTICAJ PROMENA ELEMENATA PRODUKTIVNOSTI NA POSLOVNI USPEH.....	320
IV. UTICAJ PROMENA ELEMENATA EKONOMIČNOSTI NA POSLOVNI USPEH.....	322
V. UTICAJ PROMENA ELEMENATA RENTABILNOSTI NA POSLOVNI USPEH.....	325
VI. IZRAŽAVANJE UKUPNOG POSLOVNOG USPEHA	329
PRILOZI.....	332
I. PRINCIPI IZBORA I KORIŠĆENJA SIMBOLA.....	333

II. OBJAŠNENJE SIMBOLA UPOTREBLJENIH U
OBRASCIMA I SLIKAMA..... 333

LITERATURA.....336